

Székely Közélet

Politikai, közgazdasági és társadalmi újság

Közzététel árak:

Négyes évre 180 L., félévre 90 L., negyedévre 45 L.

Helyes szám ára 4 L.

Felelős szerkesztő

TOMPA LÁSZLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Bulevardul Regele Ferdinand (Kossuth-utca) 14. sz.

Telefonszám: 84.

Megjelenik minden vasárnap.

Vessünk számot.

Irtá: Hinkelér Fels Ákos dr.

Különös kormányzati felfogások akadályozták meg eleddig kisebbségi jogaink belső elismerését és valóságos teljesedését. A jogvesztő alaptételek között időrendben első a néhai Bratianu Jonel volt miniszterelnöké, akit egyébként a nemzetközi viszonylatban is a kisebbségi jogtagadás ősforrásának nevezhetünk, mert ő volt az, aki a békekötéskor a kisebbségi jogokat becikkelyező békeokmány aláírását megtagadta s inkább lemondott miniszterelnöki állásáról, semhogy aláírjon egy szerződést, mely emberi jogokat akart engedélyezni másoknak is. De a Bratianu Jonel eljárásában legalább volt férfias nyíltság és később sem kellett meghazudtoláshoz és visszavonáshoz folyamodnia, amidőn állhatatosan ragaszkodott nagy jelszavához, hogy Romániában nincsenek kisebbségek s ha vannak, 20 év múlva nem lesznek. Ő az élet helyett az enyészetre épített. Tragikum a éppen azzal telt be, hogy az emberi mulandóság nem engedett számára időt, hogy tételének beigazolását vagy bukását megérhesse.

A kisebbségi jogokat tagadó későbbi kormányzati formulák egymással mind megegyeztek — és egyszersmind együttvéve mind különböztek a Bratianu Jonel tételétől — abban, hogy mindegyikük nélkülözi a férfias nyíltságot.

Az Averescu-kormány csupán az „atmoszférában” látta a megoldás akadályát s az ígéretekben elment egészen a csucsai paktumig. Nem teljesített semmit a kisebbségi jogokból, bizonyára nem is volt ez komoly szándékában soha, de ezt bevallani nem volt bátorsága, hanem fölállított egy másik jogfosztó elméletet: a légkör, melyben élünk, nem alkalmas a kisebbségi jogok megvalósítására. Így született meg — ugyancsak ellenünk — az atmoszféra-elmélet.

A második Bratianu-uralom alatt, amikor már Vintila lett a Bratianu-dinasztia feje, mit sem változott a rendszer a kisebbségi jogok elsikkasztása tekintetében. Csúpn a módszer változott. A két nagy pártnak, a liberálisoknak és a nemzeti parasztpártnak a kormányhatalomért folytatott nagy élet-halálharcában majdnem végleg elveszettek látszott már a kis kérdés: a kisebbségi kérdés. De végleg elhallgatni róla mégsem lehetett. És ekkor megszületett a „bizottsági” elmélet. Azt mondta a kormány: megadjuk, hogyne adnók meg a kisebbségi jogokat, de előbb tanul-

mányoznunk kell a kérdést. Tehát bizottságot küldünk ki, amely foglalkozzék alaposan e tarrgyal. És e szerint a béke tizedik esztendejében — elértük talán azt, hogy foglalkoztak velünk? Nem, még ezt sem értük el, mert ez a bizottság semmit sem tett, talán soha össze se ült, — hanem elértük azt, hogy a Bratianu Jonel által megjósolt husz évből — tíz év szépen eltelt.

Most a második tíz év elején állunk. És ime a demokrata kormány, a gyulafehérvári népjogok kormányának köréből is kezdnek olyan elméletek kiszállingózni, amelyek még mindig nem a mi jogaink mellett, hanem azok ellen születnek meg. A szenvedések tizenegyedik esztendejében meg kell tanulnunk Vaida Sándor minisztertől, hogy még nem szenvedtünk eleget. És ha ezt mondja az a kormányférfi, aki a kisebbségi jogokat biztosító békeokmányt aláírta: mik lehetnek a második tíz év reményei és mik lehetnek annak szenvedései? Nem szenvedtünk eleget? Ki szabja meg a szenvedések határait? És kell-e nekünk okvetlenül szenvednünk a jogokért, amelyeket a párisi egyezmény szavai szerint is Románia önkény — és nem ingyen ajánlott fel nekünk?

A szenvedések elmélete mellett maga a kormányelnök is állított fel egy újabb tételt, amidőn kisebbségi jogaink teljesítését sürgető egyházi és politikai vezetők előtt annak szükségességét hangsúlyozta, hogy mi magunk igyekezzünk a kisebbségi kérdést rokonszenvéssé tenni a román közönség előtt. Ez az elmélet az Averescu-féle atmoszféra-elmélethez hasonlít. Hogyan, hát még Maniunál is csak itt tartunk? Hiszen Maniut a román nemzet óriási tömegei fékezhetetlen lelkesedéssel erősítették meg a kormányelnöki székben, Maniu pedig a gyulafehérvári határozatokat hirdeti egy évtized óta! Maniu ma egy a román nemzettel és a gyulafehérvári pontokkal: ki előtt tegyük hát rokonszenvéssé azt a kérdést, melynek megoldása e pontokban van lefektetve? És miképpen tegyük rokonszenvéssé? Talán a Vaida-féle többszövedés által?

Nem. Többet szenvedni már nem akarunk. A szenvedések határai az Isten kezében vannak. És ha Ő nem mér ránk több szenvedést, mi magunkra többet nem vállalhatunk. Mi nem engedjük megfosztani magunkat a békes megoldás utolsó reményétől, Maniu Gyulától, még — Maniu Gyula által sem. Ime, a külföldi kölcsön szekere újból dőcögni kezd, mert ott künn a földrengést jelző idegek nem érzik azt a lelkesedést, amelynek széthányó

ereje végre ledöntené a gyűlöletnek, a testvéritlenségnek, az igazságtalan önzésnek az országra rakott hideg kővárát és ezeknek tetejébe emelné az élő szeretetet, a polgári békét, a szabadságot és egyenlőséget — magát az országot!

Mert ennek a lelkesedésnek a multat széthányó és a jövőt fölépítő ereje a mi sziveinkben van elzárva. S ezek a szívek zárva maradnak mindaddig, míg az igazi kulcstartó föl nem tudja nyitani e szíveket. Ne kínálgassuk tehát egymásnak az elsőséget, mert a szenvedő kisebbségi nemzettől nem lehet további lemondást és megaláztatást várni. Itt csak egy férfira van szükség! S mi a politikus Maniu ellen — Maniuhoz, a férfifez fordulunk! Itt csak egy szikrára van szükség, hogy a dermedt lelkek lángra lobbanjanak, amelynek fénye elvakítja a gyáva kishitűséget, az okatlan félelem és az önző gyűlölködés mesterséges tüzeit. Itt csak egy szóra van szükség, amely nem keres formulákat, nem mérlegel esélyeket és nem várja a visszhangot a barlangok üregeiből, hanem a szívek ércfaláról! Itt csak egy érzésre van szükség, amely beönti magát a háborgó zagyvaságba és fényt tükröz, tiszta kristálylyá változtatja azt. Se szó, s e szikra, s ez érzés ebben az egyetlen egy igében rejlik: „Megadjuk!”

Hol van a férfi, aki e szóval, aki e szikrával, aki ez érzéssel — aki ez igével megnyitja a mi sziveinket?...

...Ezt keressétek és ne a szenvedéseket!

Orbán Balázs-émlékünnep.

(V.) Nemsokára elkövetkezik az a nap, február harmadika, midőn az udvarhelymegyei Magyar Párt szép ünnepély keretében üjtja fel Orbán Balázs életét. Az emlékezet világánál, mint egy tükrörben, ismét megláthatjuk és megismerhetjük annak a nagy székelynek életeseeményeit, ki ezeltől 60—70 esztendővel végig járt minden székely falut, hogy templomainkat, iskoláinkat, régi várainkat, nemzeti hagyományainkat megismerje és a világgal megismertesse. Orbán Balázs nagy székely volt. Nemcsak születésénél fogva volt nagy, azért, mert egyik székely nemes családnak volt sarja — ennek ő sohasé tulajdonított nagy jelentőséget — hanem nagy volt, mint ember és naggyá lett a székely nemzet érdekében, évtizedeken át kifejtett, sokoldalú munkássága által.

Orbán Balázs ifjúsága a magyar nemzet történetében azon időre esik, midőn a nemzeti újjászületés, a régi rendi alkotmányból a demokratikus népképviselőre való áttérés nagy gondolata foglalkoztatott igen sok nemes lelket. Maga ugyan az ifjúsági mozgalmakban, az 1848-iki szabadságharcban nem vehetett részt, mert már 1847-ben keleti tanulmányutra ment, hogy onnan, mint méh a virágos mezőkről, szellemi kincsekkel gazdagon

megrakodva térjen haza. De sokáig itthon volt az abszolútizmus napjában és átélte annak sok, nehéz küzdelmét. Ezek a nagy események, nemzetének s fájának rajongó szeretete, az alkotmányos élet beálltával, még jobban szolgálatába állították a tapasztalatokban gazdag és európai műveltségű férfit: az ifju rajongó álmának: a népszabadságnak és függetlenségnek.

Orbán Balázs, mint politikus az országos függetlenségi és 48-as párt-hoz tartozott, s bár gondolkodásában elég radikális volt: de szélsőségekben sohasem csapongott, hanem mindig számolt a gyakorlati élet követelményeivel. A magyar képviselőháznak 1872—1890-ig, halála napjáig tagja volt. Leghosszabb ideig a berettyóújfalusi kerületet képviselte. Alig volt olyan kérdés, melynek tárgyalásánál, a házban, fel ne szólalt volna. Beszédeit mindenik párt nagy figyelemmel hallgatta, mert azok rendesen mélyen jártak és tartalmasok voltak. A párt szervezésében és az agitációs munkában Ugron Gábor és Bertha Miklós mellett, Orbán Balásznak volt legnagyobb érdeme.

Bárhol szónokolt, mindenütt örömmel hallgatták, s mint embert is nagyon szerették, mert fellépésében, beszédében volt valami megnyerő, lebilincselő. Ebben rejlett a titka nagy népszerűségének. Mint ember, rendkívül egyszerű, természetes s lelkében: nyílt, őszinte és becsületes volt. Következetlenséget még ellenfelei sem vethettek szemére. A nép ezért feltétlenül bizott benne, mert amit megígért: azt meg is tette, Szavát beváltotta! Fajiságát ruházatában is megőrizte. A zsinóros magyar ruhát és ráncos szarú, magyar csizmát sohasem cserélte fel holmi divatos öltözettel.

Tudományos munkálkodása nemcsak a Székelyföld leírása, nagy munkájának a megírásában nyilvánult meg. Ezen a művén kívül még számos munkát írt. E téren szerzett érdemeinek elismeréséül a Magyar Tudományos Akadémia tagjának is választotta.

Bár fájt életének végéig, hogy mint képviselőjelöltet 1878-ban a székelykeresztúri választókerületben megbuktatták, mégis, a székely nép iránti nagy szeretetéből, a székelykeresztúri gimnáziumra hagyta vagyona nagy részét, hogy annak kamataiból székely fiúk segélyeztessenek. Ebből is kitetszik az ő nemes és fenkölt gondolkodása. Halála után is nevelni akarta székely népét, hogy az apáknak legyenek szabad, független és háládatos fiai.

A febr. 3-án tartandó Orbán Balázs-émlékünnepély sorrendje a következő:

1. D. e. 11 órakor gyülekezés a Bukarest-szálló színháztermében.
2. Ének. Előadja: a Székely Dalegyelet.
3. Megnyitó. Tartja: Jodál Gábor dr. a magyar párt elnöke.
4. Emlék-beszéd. Tartja: Szentmártoni Kálmán a székelykeresztúri unitárius főgymn. tanára.
5. Fülel Sz. Lajos: Orbán Balázs című költeményét szavalja: Veres Margit tanárnő.
6. Énekel a Református Dalkör.
7. Alkalmi költemény. Irtá és előadja Tompa László.
8. Nyikó-menti dalokat énekel: Bányai Jánosné, kíséri Bányai János.
9. A Magyar Párt központi kiküldöttjének beszéde.
10. Énekel a Székely Dalegyelet.

A kisebbségi sors

mostohaságai és megpróbáltatásai közepette nincs vigasztalóbb jelenség, mint amikor a kisebbséghez tartozók kötelességtudásuk magaslatára emelkedve teljesítik azokat a magasabb kötelességeket, amelyekkel fajuknak tartoznak. Ma a legnagyobb kötelesség, amelylyel kiki fájának tartozik, az egyházi és iskolai intézményeknek jóakarata, önkéntes támogatása. Hogy milyen gyermeke vagy fájodnak, hogy milyen áldozatkész híve vagy egyházadnak, arról manapság azok a naplók tesznek tanubizonyosságot, amelyekben az egyházi-iskolai járulékokat szokták elkönyvelni. Ha ez a napló arról tanuskodik, hogy járulékokat pontosan, zugolódás nélkül fizeted: az mindennél fényesebb bizonyítványt állít ki rólad. Ha neved után nincs hátrálék, az a legfőbb kritérium fájásodnak, mert bizonyítéka, hogy átérzed és teljesíted azokat a kötelességeket, amelyekkel ezeket a néhez időkben ősi intézményeid iránt tartozol. Ellenben, ha a napló hátrálékot mutat s te nemcsak megvárod hogy a hátrálékért felszólítsanak, hanem

még a hátrálékot kérőt durva szavakkal el is utasítod, akkor lehetsz akár presbiter, akár egyháztanácsos, még sem vagy kötelességtudó híve egyházadnak, nem vagy öntudatos fia fájodnak, mert engeded a legdrágább kincseidet gondozó intézményeidet senyvedni, engeded rombadőlni, engeded megsemmisülni.

Hitsorsosom, fajtestvérem, olvastad-e a brassói kath. hívek példás áldozatkészességét, olvastad-e, hogy hét évre vállalták a főgimnázium fönntartását, olvastad-e, hogy ott mindenki önként, minden felszólítás nélkül fizeti egyházi járulékát, olvastad-e, hogy ott 1924 óta a közigazgatás segítségét nem kellett igénybevenni a hátrálékok behajtására? Ha olvastad, elméledjél róla, buzdulj a nemes példán s te is határozd el, hogy nem akarsz sem rosszabb keresztény, sem rosszabb magyar lenni, mint brassói testvéreid. Te is tudod, kik egyházadnak pénztárosai, keresd föl őket, ne várd, hogy ők menjenek hozzád és teljesítsd a kisebbségi sorsnak áldozatot kívánó, legszentebb kötelességét, mert életünknek, fönntmaradásunknak leghatalmasabb bástyái ősi intézményeink.

Egy botrányos italmérési engedély ügye.

— Kinek kell Oroszhegyen resztaurát — vagyis étterem? —

A választások alatt borzasztó önzetlen népevezér volt Péter Antal oroszhegyi kovács. Kész lett volna tüzes vassal megsütögetni az összes magyarpárti jelölteket és szónokokat, akik szerinte csak önző egyéni érdekekből léptek fel. Ő volt az egyedüli önzetlen ember — a választások előtt. *A választások után azonban Péter Antal italmérési engedélyt kapott, még pedig nem is egyszerűt, hanem összelettel, vagyis resztaurát engedélyt, ami azt jelenti, hogy az ő üzletében nincs ünnepi záróra, mert ő vasár- és ünnepnapokon is nyitva tarthatja italmérő helyiségeit.* Ezzel az ügygel azonban a közérdek szempontjából foglalkoznunk kell, s ezért a prefectus urhoz, mint a kormány képviselőjéhez tisztelettel az alábbi kérdéseket vagyunk bátrak intézni.

Igaz-e, hogy szigorú kormányintézkedés tiltja, hogy újabb italmérési engedélyek bármiféle cím vagy ürügy alatt kiadassanak?

Igaz-e, hogy a kormány szeszipari programjának főirányelvét képezi a szesztermelés leépítése és a szeszgyáraknak a gyümölcsértékesítés (konzervgyártás stb) szolgálatába való állítása?

Igaz-e, hogy a kormány népjóléti munkaprogramjához tartozik a szesz italok élvezetének fokozottabb korlátozása, s a népnek a szeszfogyasztás gazdasági és erkölcsi romlásaitól való megmentése?

Igaz-e, hogy vallás-erkölcsi téren nagyon üdvösnek bizonyult a falukra vonatkozó ünnepnap szesztilalom?

Igaz-e, hogy Oroszhegy községben eddig is már 7 italmérő helyiség volt, u. m.: 1. Tamás Györgyné, 2. özv. Nagy Márton Jánosné, 3. Márton Ferenc, 4. Szász Jánosné, 5. Vas György, 6. Vas Áron P., 7. a Szövetkezet?

Van-e szüksége egy 2500 lakosú községnek arra, hogy jövőre még egy nyolcadik italmérő helyiség állítsassék be, holott a törvény szerint minden 500 lélek után csak egy volna engedélyezhető? S nem nyilvánvaló kijátékosas-e a törvénynek az, hogy ezen nyolcadik italmérőhelyiség resztaurát-jogot kapjon (holott egy havasalji községben erre semmi szükség nincs) — csupán azért, hogy ezen címénél fogva korlátlanabban, vasár- és ünnepnapokon, éjjel és nappal is végezhesse romboló munkáját s a falu erkölcsét, valóságos áhítatát és gazdasági fejlődését tönkre tegye?

Van-e tudomása prefectus urnak arról, hogy a pénzügyi hatóságnak ezen italmérési engedély ügyében a községi eljárássághoz intézett kérdésére az előjáróság azt a véleményt adta, hogy újabb italmérési engedélyre szükség nincs s annak megadását nem javasolja?

Van-e tudomása prefectus urnak arról, hogy Oroszhegy községben számos olyan hadirokkant és hadiözvegy

él, akik már évek óta folyamodtak és folyamodnak italmérési engedélyért — sikertelenül? Eltérhető-e szociális szempontból, hogy ezek helyett és ezek mellőzésével egy erőteljes, munkabíró kovács-iparos kapjon ilyen engedélyt, a ki ipari munkája után is meg tudna élni?

Tudja-e prefectus ur, hogy a Péter Antal korcsmájában — azaz éttermében már az első vasárnap éjjel 2 óráig dözöltek az emberek a szesz mellett s így az — igazi rendeltetésétől eltérőleg — előbb-utóbb egy néprontó büntényévé fog átalakulni?

Eviselheti-e a népjogok kormánya annak a látszatnak a bélyegét, hogy a választások alatt egyesek által tett kottesszolgálatokat — italmérési engedélyek osztogatásával akarja jutalmazni?

A prefectus urhoz intéztük e kérdéseket, ámbár jól tudjuk, — vagy éppen azért, mert jól tudjuk, hogy neki ebben a botrányos panamában semmi része nincs, sőt az egész ügyről csak most szerez tudomást s meg vagyunk győződve, hogy ezt a csunya ügyet nem fogja addig befejezettnek tekinteni, amíg az kellő reparálást, a bünsz pedig kellő megtorlást nem kap.

Péter Antalt és az ő kijáróit pedig figyelmeztetjük, hogy többé ne merjenek a nép színe elé állani s mások rágalalmazásával és a maguk önzettségének hangoztatásával népevezérek feltolakodni.

Deficités költségvetések.

Panasz és újra panasz — ebből áll ma a falu élete. A községnek építetnie kell óvodát, iskolát, községházat, jegyzői lakot, korcsmaházat, utat, hidat, — talán még a pokol tornácát is a falu kellene, hogy felépítse, ha már — szerencsére — fel nem volna építve. Csak úgy repülnek a százazrek és milliók — a levegőben, mert máshelytt bizony nincsenek. Valahol azonban mégis meg kell, hogy legyenek, legalább papíron, mert nagy szó a „muszáj”. Tehát szépen beállítja a falu a maga költségvetésének kiadási rovatába a súlyos számokat, amiknek fedezetére a községi „jövendelmek” szolgálnak. De mi lesz, ha a községnek nincs jövendelmek? Eddig még ment, hogy a község pótdadókcal és egyéb törvénytelen taxákkal róttta meg a lakosságot, de a költségvetés tételeit csak törvényes bevételekkel szabad kiegyenlíteni. S ha nincsenek ilyen törvényes bevételek, akkor majd jönnek a deficités költségvetések, melyekben a „kiadási” oldal követelményeire nem fog fedezetet tartalmazni a „bevételei” oldal. Es ekkor a deficitet, a hiányt vagy az állam fogja államsegély formájában pótolni — amihez nem sok remény lehet — vagy pedig nem lesznek építkezések. Mert nagy ur a „muszáj” — de még nagyobb ur a „nem lehet”.

Rendet akar teremteni a prefectus

és tisztaságot. A becsületességet akarja visszaállítani a közéleti téren. Meg kell ezt írunk, mert erre sovárog már évek óta e megye agyongyötört lakossága, tehát nincs jogunk elhallgatni, hogy valahányszor a polgárság közérdekű panasszal fordult hozzá, mindig meghallgatta és igyekezett orvosolni is azt. A méltányos és igazságos panaszokat, amelyek rendszerint a becstelenségek és visszaélések megszüntetését célozzák.

Csak egytől félünk. Két-három varju örökké ott ül a régi szemétdomb helyén s látszik a csőrükön, hogy nem tetszik nekik ez a nagy tisztogatás. Miben fognak ezután keresgélni, ha elhordják a szemétdombot? Miért tűri a prefectus ezeket a sovár szemű dögéseket? Miért nem lehet sohasem azzal a nyugodt érzéssel bejutni a prefectushoz, amit a teljesen tiszta környezet látása ad meg a léleknek? Miért jönnek-mennek ott ezek a sötét varjak, mint a gonosz kísértetek? Folyton-folyton, mindennap? Ha később jöttek is — előbb mennek be, majd kijöve — újból bemennek, nem törődve a rendszerítő közönség várakozó türelmével. Mi ad nekik ehhez jogot? Miben van az erejük? Ők, akik az urizálás ellen prédikálnak: mit urfiskodnak ott? Ők, a nagy demokraták, miért fitogtatják az előszoba közönsége előtt a hatalommal való pajtáskodást?

Nekünk mindez nem fáj. Mert ime megírunk, hogy a prefecturán ma érdemes keresni és meg is lehet találni az igazságot. De éppen ezen rég keresett és soká nélkülözött igazságot féljük. A helyzet kezd nagyon emlékeztetni a Spatariu féle uralomra, a mikor szintén sötét varjak szállták meg az igazság kuriáját, elkárrogva a közérdek és a becsület tiszta hajnalhasadását s hozva helyette fergeteges zivataridőket, amiknek romlás, pusztulás — bukás lett a vége.

Mi arra kérjük a prefect urat, kiáltás oda a sötét árnyaknak: Hess! takarodjatok, rut varjusereg! En nem a halálnak, hanem az életnek vagyok embere!

Román lapszemle.

A „Cuvântul” című lap folyó havi 1337-ik számában a következőket írja „Mi a Magyar Párt harcának célja?” — cím alatt:

„A magyar parlamenti csoport egy memorandumon dolgozik, amelyben összegezi a magyar kisebbség valamennyi sérelmét. A memorandumot a kormányhoz akarja benyújtani és azt akarja annak tudomására hozni, hogy a magyar párt a kisebbségi problémának megoldását csak a magyar sérelmek szellemében kéri. Ezzel kapcsolatban a magyar parlamenti csoport vezető köreiből az a hír van elterjedve, hogy a kisebbségi harcnak végső célja a kisebbségi problémának a svájci szövetségi elveken alapuló megoldása. Amennyiben ez a jelenlegi viszonyok között utópista megoldás volna, a magyarság vezetői a probléma megoldását abban az értelemben kérik, hogy egy idő múlva a kitűzött cél felé közeledhessenek: a Svájchoz hasonló állam megalkotásához. Ezt a célt máskülönben a jelenlegi budapesti rezsim tüzte ki és sugalmazta, amely hajlandó lemondani Erdélyről, ha Románia beleegyezne, hogy Erdély autonóm államot képezzen a svájci alkotmány és belső szervezet szerint. Románia ellenben sohasem járulna hozzá ehhez a megoldáshoz — azt nagyon könnyű megérteni, hogy miért?”

A magyar nyelv joga.

Ismételten felhívjuk a pénzügyi adminisztrátor urat, hogy hivatali helyiségeiből a lakosság magyar nyelvhasználatát eltiltó figyelmeztetéseket távolítsa el, mert ez egy az alkotmánytörvénnyel, mint a jelenlegi népkormány programjával is ellentétes, gyakorlati szempontból káros, a magyar lakosságra nézve pedig sértő. Ha felhívásunk most is sikertelen marad, gondunk lesz rá, hogy a parlamentben újból interpelláció tétessék e tárgyban. Elvégre a csutakot is addig ékeli az ember, amíg kettéhasad.

Magyar Testvérek!

A választások után se hagyjátok kialudni az összetartás szent tüzét. Ápoljátok az egyetértést, a testvéri szeretetet és a vallásos érzést. Tiszteljétek a törvényt és a hatóságokat.

De zárjátok el szíveteket a konkolyhíntők rágalmai és áskálódásai elől. Ne hallgassátok meg a népbolondítók szavát, ne olvassátok el írsaikat. A szennyiratokat utasítsátok vissza. Becsületes faluba ne jusson be vallásgyalázó röpirat és lelket mételező ujság. Ha így cselekesztek, az Isten továbbra is meg fogja segíteni ügyünket.

Levél Bärbat Györgyhöz, a „Harghita” szerkesztőjéhez.

Szerkesztő Ur! Ön egy sunyi rossz-hiszeműséggel elferdített hirdásban megint szem elől téveszti az igazságot s annak a rovására félre akarja vezetni a közönséget. Ezt nem engedhetem meg ezuttal sem, mert biztosíthatom Önt, hogy ilyen irányu törekvéseiben mindig szemben fogja találni magát velem. A farcádi husármaximálás ügyében a való tényállás a következő.

A sertés-husarak eredetileg így voltak maximálva: hus: 46.—, szalonna: 56.—, hárj: 58.— leu. Az újabb maximálás ezt így változtatta meg: 42.—, 52.—, 54.— leu. A farcádi husiparosok sérelmesnek találták ezen új maximális árakat s panaszukkal hozzám fordultak jogsegélyért. Kimutatták, hogy az új árak mellett ráfizetnek a sertés-vágásra. Számításuk a következő volt, egy 100 kgr.-os hizott sertés véve alapul.

1. Kiadás: a) Beszerzési ár élő-súlyban krg. 36.— leu = 3600.— leu.	
b) szállítás	200.— „
c) vágóhid díj és fiancia	87.— „
d) adó	48.— „
e) forgalmi adó	30.— „
f) kövezetvám	40.— „

összesen: 4005.— leu.

2. Bevétel: 80 kgr. után, mert az élő-súly és vágott súly között 20 kgr. veszteség-különbség van:

a) 40 kgr. hus á	
42.— leu	1680.— leu.
40 kgr. zsirnak való á 52.— leu	2080.— „

összesen: 3760.— leu.

A ráfizetés tehát még ilyen árak mellett is világos. A kiadás és bevétel fenti tételeit a következőleg indokolták.

A szállításra felvett 200.— leu elkerülhetetlen, mert a helyi piacnak nincs akkora kínálata — hizott disznóban — hogy a farcádiak heti 20—25 drb. sertést igénylő szükségletét fedezhesse, tehát kénytelenek a megyesi és segesvári piacról hozni a sertést.

A 35 leu. beszerzési ár ma már nem is étezik, mert köztudomás szerint 40—45 leu. alól nem lehet hizott sertést kapni. Még az udvarhelyi piacra bekerülő hizott sertés is drágább, de ismétlem, itt kínálat nincs, mert ha be is jön 1—2 hizott állat, azt a magánfogyasztás céljaira veszik meg. A kiadási rovatnak egyéb tételei nem lehetnek vitásak.

A bevételnél: Nem vitás a 20%-os súlyvesztés s itt csak az esetben bocsátkoznám részletezésbe, ha valaki komolyan vitássá tenné. A hájat nem vették külön számításba a magasabb (54.— leu) ártétel szerint, mert a háj csak kis hányadát képezi a kimérhető anyagnak — s ezzel szemben 50—50% ban osztották meg a húst és a szalonnát, holott tudvalevő, hogy ez a számítás rájuk nézve hátrányos, mert a hus (tehát az olcsóbb anyag) az egész kiárusítható anyagnak felénél több.

Ezen tiszta és megcáfolhatatlan számításról meggyőzötve, a farcádiak panaszát magamévá tettem. De volt még egy komoly meggyőző érv, ami a beavatkozást indokoltabbá tette. A hibás ármaximálás után a farcádiak már két héten át nem árultak Udvarhelyen. A városiak beszerzési forrása

bedugult: a farcádi hus — s ami ennél fontosabb: a zsirnak való — eltűnt a piacról.

De szerkesztő uram, ne üssük mindjárt a polgármestert — a magyar polgármestert! Nemcsak vele tárgyaltam meg az ügyet. Hozzá fordultam ugyan a panaszal, de ne higgye, hogy ő egy parolával, az én pusztá »óhajtasomra« — amint Ön írja — egyszerűen »bedült« volna. Ellenkezőleg. Egészségügyi, szakmabeli és törvénybeli (előadó) szakemberek meghallgatását kívánta. Véletlenül össze tudunk hozni nyomban egy esetleges tanácskozást, amelyben részt vett kettőnkön kívül, Böhm dr. városi orvos, Csáveiu főjegyző, Tompa tanácsos, akiknél végterméképpen az a javaslatom talált általános helyeslésre, hogy az újabb ármaximálás 15 napra függesztessék fel, ezen idő alatt szakértők meghallgatásával és közbenjöttével rendeztessenek esetleg próbavágások, szerzettessenek közvetlen bizonyítékok a beszerzési és fogyasztási árak egyes tételeire nézve s ezen vizsgálatok eredményeképpen állapíttassék meg a végleges maximális ár. De ez is csak azon feltétel alatt fogadtatott el, hogy az ilyen értelemben benyújtandó kéréssem teljesítéséhez a kormány képviselője is előzetes hozzájárulását adja meg. Láthatja szerkesztő ur, hogy mind, akik ez ügyben részt vettünk, a törvényességre is ügyelhünk s győződjék meg, hogy ez tiszta és becsületes ügy volt. Hogy mi lett a próbavágással, azt nem tudom, de hiszem, hogy ez ma már meghaladott álláspontú vált, mert időközben a sertés ára felszökött életsúlyban 40— sőt 45— leura, amint azt fentebb is említettem. Hitem és meggyőződése azonban az is, hogy a régebbi maximális árak visszaállítása senkinek se okozott kárt, mert enélkül a farcádiak ma sem árulnának a piacon, az pedig tagadhatatlan, hogy a közönség főként náluk szerzi be zsirszükségletét. S amikor egy évszázadra visszanyúló falusi ipart védelmembe vettem, meg voltam győződve, hogy ezzel nemcsak ezen iparosoknak, hanem a fogyasztóközönségnek is használtam. Elvégre azt sem a farcádiaktól, sem a mészárosoktól nem lehet kívánni, hogy a fogyasztóközönséget saját veszte ségükre lássák el élelmiszerekkel, s az ilyen ellátásra, ugyebár, végeredményben mégis csak a fogyasztó közönség fogna ráfizetni.

Feltevésük kizárása végett még csak azt említem meg, hogy ebben az ügyben nem, mint ügyvéd, hanem mint a Magyar Párt népirodájának vezetője jártam el. Eljárásomért tehát senkitől semminemű díjazást, semmiféle formában nem kaptam és nem is kértem.

Ez az igazság. És most azt kérdelem Öntől, szerkesztő uram, mi köze van ennek az igazságnak és ennek az egész ügynek ahhoz, hogy a szereplők és az érdekelték közül melyik az osztrák, melyik a tót, melyik a magyar, melyik a román, vagy melyik a cigány? Hát az igazság megváltozik ezekkel a megkülönböztetésekkel? Hiszen az igazság mindig csak egy, akárki cselekszi azt, aminthogy a gonoszsgból sem lesz soha igazság, akárkinek hívják is az ördögöt! Miért tartja Ön fontosnak a husármaximálás ügyében azt, hogy én „osztrák“ vagyok? Van ennek összefüggése a dologgal? S látja, Ön téved is e kérdésben, mert én magyar vagyok. A hírlapírónak pedig nemcsak a hazugságokat, de még a tévedéseket is kerülnie kell! S ha Ön, mint hírlapíró, az igazságot keresi, miért ragadtatja el magát személyes elfogultságoktól? Hiszen Ön ügyvéd is, láthatta elégszer a törvénykezés csarnokában Justitiának, az igazság ókori istenasszonyának képét, aki bekötött szemmel tartja kezében a mérleget, amellyel nem azt méri meg, hogy kié az igazság, hanem azt, hogy mi az igazság?

Vajjon kielégítette volna az Ön igazságérzetét, ha én ezen hosszú indoklás és ténybeli előadás helyett röviden csak azt irtam volna, hogy Önnek a husármaximálási ügyben nincs igaza, mert Ön — cigány?

Hinléder F. Ákos dr.

2 éves fehér szőrű üdő elveszett a mult kedden. Derzsi lakos tulajdonostól vette Csenedő Gábor úlkei lakos, aki megtalálás esetén szives értesítést kér.

Szives tudomásul.

A Gazdasági Egylet választmányára e hó 15-én tartott ülésén Ugron Ákos tb. elnök felszólalása alapján foglalkozott a bulgár kertészek kiállításával, s ezzel kapcsolatosan kijelentette, hogy a megindított *Kertészeti Beléti Társaság* szervezését magánvállalkozásnak tekinti, mellyel nem azonosítja magát. Miután egy betéti társaság, bármely célzattal induljon is az, már a kereskedelmi törvény szelleméből folyólag, feltétlenül csak egyes személyek összeállása és vagyonaiknak önkéntes összeadása folytán keletkezhet, vagyonszerző érdektársaság: magától értetődik, hogy ide semmiféle egyesületnek beleszólása. elhatározása nem szükséges, sőt még propaganda tekintetében is a beleavatkozás felesleges. Ki-ki maga tudja, hogy pénzével, vagyónal miképpen akar kereskedni, üzérkedni, termelni, hogy a maga és családjára számára mentől több megélhetési alapot szerezzen. E határozat felett tehát tudomásul vétellel napirendre lehetne térni.

Azonban értesülésem szerint Ugron Ákos ur — az igazság kimondása címén — elég kiméletlenül és gyanul keltő módon támadta meg személyemet és szervezői működésemet, a szejkei és más vállalataim letörése folytán előállott elszámolásokról.

Szives tudomásulvétel végett közlöm minden érdekelt, vagy érdeklődő féllel, hogy a Szejke-fürdő megvételeire indított akciót a világháború, mint sok más indulást, szintén derékban törte ketté, s így nem volt más teendő, minthogy értesítettük a 25 koronás részvényjegyzőket, hogy befizetéseiket vegyék vissza a részvénybefizetéseket kezelő Udvarhelymegyei Takarékpénztártól. Tehát aki akarta, minden fennakadás nélkül visszavehetette befizetését, esetleg megetheti azt ma is, ha még fennáll visszakövetelése.

Meg kell jegyezmem, hogy ezen szépen indult, de a háború és következményei által agyonzuzott akcióra egymagam íbbsét áldoztam, mint amennyit a nagy számban jegyzett, de még csak kis összegekben befizetett részvénytöke összege kitett.

Ami pedig az itteni közalkalmazottak kertészeti szövetségét illeti, hiszem, hogy nincsen a városon egyetlen tisztviselő, aki abban résztvett, hogy annak kifogástalan vezetése és eredményes működése felől ne szólna a legteljesebb elismeréssel. Születése akkor állott elő, amikor az igényjogosult tisztviselők házhelyeket kaptak, melynek következtében a földtulajdonos város a kertészeti terület bérletét felmondotta. A kertészeti szövetség alapjaképpen befizetett 25 koronás üzletrészek értéke betétképpen az itteni Hitelszövetkezethez helyeztetett el, s ez ma is úgy áll, amint azt a lemondott és később elhalt pénztárostól, mint ügyvezető igazgató, átvettem. Így ha bárki is a tagok sorából ki akar lépni, befizetéseinek minden fennakadás nélküli visszafizetése mellett, azt bármikor megetheti.

Igy állnak ezen érintett korábbi szervezéseim pénzügyi dolgai, melyek tisztasága és helyes kezelése felől az érdekelt felek eddig sem kételkedtek, az alattomban suttogók gyanúsításaira pedig ezen soraim szolgáljanak tájékoztatásul. Harminchat évig a közpályán és társadalmi téren a teendőkhöz egész sorozatában vettem részt önzetlenül, s benne vagyok ma is az ilyen munkakörben, de soha a legkisebb gondolatom sem volt, hogy valamit pusztán a magam hasznáért szervezek és azok révén másokat bármi tekintetben is megrövidítek. Így kérem kell a Gazdasági Egylet említett gyűlésén jelen volt tagokat, — mely gyűlésre magam, mint szintén választmányi tag, érthetetlen módon nem kaptam kézhez a meghívót — hogy az elhangzott támadásra — vonatkozólag fenti tájékoztatásomat tudomásul venn sziveskedjenek.

Végezetül a bulgárokról térve, akár visszajönnek ők, akár nem, meg kell állapítsuk, hogy az itt lakó és súlyos közterheket viselő földmives és kertészeti szervezkedésre és az ezen mezőn való jövedelemszerzésre, hogy ne csak napszamosai legyenek az itt

esetleg ezután is működő bulgárkertészeknek, de mint önálló gazdák is működjenek a kertészeti termelések mezéjén, miután a jövedelmük így egészen más lesz. Hogy jó, vagy veszelés és romláshozó lenne-e ezen kertészeti szervezkedés, azt bírálják meg maguk számára azok, akik vagyont akarnak ebbe befektetni. Senkit nem kényszerít semmi befolyás, irányadó csupán a megismerés és az egygyűvé csoportosulók jól megfontolt elhatározása legyen.

Ha semmi egyéb eredménye nem lenne ezen indítványoszerű tervezésnek, már csupán az eddig kevésbé figyelemre méltatott új kereseti mezőre való figyelemfelhívás miatt is érdemes volt ezzel foglalkozni, s ártani is senkinek nem ártott, legfeljebb a nagytermelőknél egy kis jövőbenező konkurrenciagondját okozhatta. Ámde élni és hasznos termelésekkel piacainkon némi jövedelmet szerezni, egyformán joga van mindenkinek, különösen az itten lakó és adózó közönségnek.

Gyerkes Mihály.

Iparügyek.

Az ipartestület előjárósága csütörtökön este rendes előjárósági ülést tartott, mely alkalommal az elnöki megnyitó után Benedek Géza dr. titkár tette meg szokásos havi jelentését. E jelentés csupán a mult december havi eseményekkel foglalkozott, miután az ipartestület éve február végével záródik. Ezért nem is részletes és összefoglaló a beszámoló. A jelentés megemlíti, hogy az iparkamara által mult évben kilatásba belyezett 20.000 leus segélynek még nem folyósított másik felerészét Becsek Aladár kamarai tag utján részletesen indokolt felterjesztésben kérte. A fokozódó panaszos esetek letárgyalása végett működésbe lépett a fele arányban önálló iparosból, fele arányban segédekkel álló békéltetőbizottság, mely máris minden egyes esetben mindkét félre egyaránt kielégítő eredménnyel működött eddig. A városi tanácsból a vásári árusító helyek megállapítása érdekében átirat érkezett, miért is az érdekelt ipartársulati elnökökkel értekezlet tartása válik szükségessé a tervezet elkészítése végett. Ugyancsak értekezlet összehívását javasolja a jelentés az illetékes vezető iparosok részvételével azért, hogy az ipartestület eddigi működésének részletes ismertetése által az érdeklődés fokozása hatékonyabban elősegíthessék.

Bár az iparosság helyzete a jelenben súlyos, a tagdíjak befolyása ellen nem lehet panasz, mert azok fokozatosan bevételeződnék, kivéve a behajthatatlansági eseteket. Ugyancsak rendszeresen folyik a kontárok üldözése is, mely kérdés rendezésénél nem kis szerepet játszanak a hatóságoknál időközben előforduló személyi változások.

Nehogy a testületnek a nagy nyilvánosság előtt látszólagos hallgatása a működés csökkenésének látszatát keltsen bárki részéről is: a titkári jelentés siet megállapítani, hogy míg más egyesületnek a működési tere a célnak megfelelően más és más, legtöbb esetben a szinpad; addig az ipartestület a folytonos irodai munkát, állandó helyiséghez kötött adminisztrációt igénylő hivatal. Természetesen, ez nem zárja ki amazt, mint ahogy elhatározta az előjáróság egy hatóságos és aktuális kedves 3 felvonásos vígjátéknak márc 9-iki terminussal leendő színre hozását. A vigalmi bizottság már kezébe vette a munkát és remélni lehet, hogy az erkölcsi siker vetekedni fog az anyagival. Ez utóbbira azért is szüksége van a testületnek, hogy pénztári helyzetét egyensúlyba hozza.

A titkári jelentés egyhangú elfogadása, majd a pénztári jelentés elhangzása után az előjáróság a közgyűlés határidejét márc. 17-én, vasárnapra tűzte ki, mely időpontig az egyes ipartársulatok is megtartják közgyűléseiket.

Az anyagi helyzet megjavítása érdekében Varga Béla előjáró tea-délutánok rendezését javasolta, mely javaslatot több hozzászólás után azzal utalták az elnökséghez, hogy egy alkalmas időpontra a testület nyári mulatása érdekében tevékenyen és sikeresen közreműködött, rendező hölgybi-

zottság a kiviteli módozat megállapítása végett hívassék össze. Pár felszólalás, illetve indítvány után Gyarmathy István elnök a megjelenteknek köszönetet mondva, az ülést bezárta.

Az Udvarhelyvármegyei Gazdasági Egyesület

folytatja a megye községeiben gazdasági előadásait.

Gazdanapokat tartott: jan. 6-ikán Homoródszentmártonban, 9-ikén Homoródszentpálon, 11-én Patakfalván, 17-én Muzsnán, 19-én Székelykeresztúron, 20-án Kobáifalván.

Már most megállapítható, hogy a gazdanapok tartása a lehető legszerencsésebb gondolat volt. Az a nagy érdeklődés, amit a gazdák, sőt az asszonyok és az ifjuság is mutatott a gazdasági előadások iránt, megdönti azt az itt-ott emlegetett felfogást, hogy népünk érdekében nem érdemes a fáradozás. Nagyon is érdemes! Népünk érzi, hogy szüksége van valamire, népünk észrevette, hogy érte küzdenek és fáradnak, s hálás azért.

Egyedül Székelykeresztúron látnunk csekélyebb érdeklődést. Keresztúr népe a közel multban sokat szenvedett. Vagyonok usztak el, jómodu gazdák lettek földönfutók, mentek messzi tengeren túlra, hogy az új világban új élet alapját vessék meg az elveszett helyett. S aztán azt is észre vettük, hogy Székelykeresztúr gazdái közt hiányzik valami mozgató erő, amelynek törekvése lenne az erők összetömörítése. De egyebet is észrevettünk, azt, hogy a község különböző részeiből lelkes mezőgazdák nagy figyelemmel hallgatták az előadásokat. Ezekről a gazdáktól várunk tette készséget, hogy az említett hiány minél előbb pótolassék.

A mikor ezt az igazság kedvéért meg kellett mondanunk, annál inkább kötelességünk szólalunk Homoródszentmárton községről, ahol Zoltán Sándor unitárius lelkész és az őt körülvevő vezető gazdák buzgósága — Homoródszentpárról, a hol Ürmösy József lelkész segítőitársaival tette emlékeztetéssel sokáig a gazdanapot, Patakfalván Nagy Géza és Molnár János gazdák buzgolkodtak a siker érdekében, s beszélünk kell mindhárom községgel kapcsolatban a szomszédos községek lakóiról, kik a hívó szavakra papjaik, tanítóik vezetésével vettek részt az előadásokon. Külön ki kell emelnünk Sándor Gergely kénosi unitárius lelkész nevét, aki tisztes kora dacára nagyobb távolságról, nagy hidegben hívei nagy számát gyalog vezette át Patakfalvára.

Muzsna községben: Péter Sándor unitár, Szabó Károly ref. lelkész, Nagy Károly, Hurubás János tanítók, Mezei Ilonka tanítónő, Dénes Mózes községi bíró és Enyedi Frigyes gazdaköri elnök fejtettek ki lelkes munkásságot a siker érdekében és pedig teljes sikerrel. Az oroszlanrész a sikerben mégis Szabó Károly lelkész fiatal, bájos nejét illeti, akinek fáradhatatlan buzgolkodása olyan házi ipari kiállítást varázsolt elénk, amely beszédes bizonyítéka volt annak, hogy székely nőink lelkében élénken él a hasznos és szép dolgok kultusza.

Ünnep volt január 17-én Muzsna községben. Az egymást megértésnek, az egyetértésnek és szeretetnek az ünnepe. A fonó asszonyok, a karban éneklő iskolás gyermekek, az egyszerű népi fiúk és leányok ajkán megszólaltatott versek mind-mind bizonyítékai annak, hogy ez a nép tisztában van azzal, hogy mi ma a székely kötelesség.

Ha Muzsna község kitért magáért, Kobáifalva és a szomszédos községek: Szentmihály, Bencéd, Tarcsafalva, Kadács, Csehétfalva sem maradtak tétlenül. Marossy Márton unitárius lelkész, Kovács Miklós gazdával és segítőitársakkal szintén felejthetetlen napot szereztek az egyesület kiküldöttjeinek. A zsufozásig megtelt népházban egymás mellett szorongott ifjú és öreg, asszony és férfi. Szavaltatok, színi-előadás tettek vonzóvá, kedvessé a gazdasági előadásokat. Rögtönzött házi ipari kiállítás itt is bizonyosságot tett arról, hogy székely leányaink, asszonyaink kezében aranybánya van, csak sajnos, nincs még meg a mód, hogy ez a bánya jövedelmezően kiaknáztassék.

Az előadásokat egy közös bankett követte, ahol több gazda talpraesett felköszöntője tanúságot tett arról, hogy a Nyikó-melléki nép értelmes és életelgondolása higgadt és korrekt. A gazdanapot állatkiállítás zárta be, bizonyítéka annak, hogy Kobátfalva népe fejlett állattenyésztést űz.

Az eddigi előadások sikere után minden remény megvan arra, hogy községi gazdakörünk kivétel nélkül minden községekben megalakulnak. Szász testvéreink példája kell folyton előttünk lebegjen, mely az összetartás nagy erejével csodákat művelt. Fogjanak össze minden községben a gazdák s alakítsák meg késedelem nélkül a gazdakört, hogy az alkotó munka már a beálló tavasz előtt megindulhasson!

V-6.

Amerikába

kiszakadt, ott az életért nehéz küzdelmekben verejtékező székely testvéreink dolgával nem egyszer foglalkoztunk már, nem egyszer közöltünk onnan nekünk küldött levelekből részleteket is, amelyek mind azt panaszolják, hogy rendszeresen milyen keserves megbánás a vége a hazulról idegenbe való kivándorlásnak, s hogy — habár szintén nehéz és küzdelmes itt is — mégis csak mennyivel megnyugtatóbb, ajánlatosabb az élet itthon, a család körében, az ősi rögön, amelynek minden kis darabkáját apáink, nagyapáink verejtéke, vére szentelte meg, s tette számunkra feledhetetlenné, örök végzetünké!

Ezuttal ismét egy ilyen Amerikából küldött levél van a kezünk között, melyet a Sóvidékről elszármazott Gálfi László ír, »bujdosó sorsából« Lumber-tonból Kanadából, hol favágásból él — nem ugyan nekünk, hanem egy itteni nagyrabcsúlt, érdemes jóakarójának, aki a levelet nekünk megmutatta. Hadd álljon itt e nagyon értelmesen, érző szívvel megírt levélből is néhány mondat, amely az olvasó számára szintén a küntélok életének nehézségeit, haza-vágyó lelkének nyugtalanságát világítja meg találóan, részvétet, meggondolást keltő komoly és őszinte hangon.

»Itt — írja Gálfi László — mindent csak ügyleti szemmel néznek, az a lelkes egyházért és fajáért küzdő élet nincs itt. Kivált az új kivándorlókat nagyon kihasználják. Itt mindenkit a meggazdagodási vágy hajt. Igaz, ha az angol nyelvet bírja és az ember fiatal, megélhetési alap elég van, mert rengeteg települetlen birtok, erdőség és kiaknázatlan bánya-vidék van, mert Kanada nagyobb, mint Európa és 9 millió lakosa van. Igaz, itt 7 hónapos tél van, de a buzát május végén és június elején vetik és szeptember elején learatják és kitűnő buza terem, szóval, itt egyéb minden van, akinek a szerencse szolgál, csak lélek nincs. Itt annyi a munkanélküli, éhező nép, még több, mint otthon, de van gazdag ember is elég, én azt ajánlom, azt hiszem, azt vallom, hogy soha senki a szülő-hazáját a nagy reményekért ott ne hagyja, mert olyan kedves édes otthon soha sehohol nem talál. És verje meg a jó Isten azokat, akik engem az én szeretteimről s hazámról elszakítottak, mert nagyon fáj nekem a lelkem és talán akiket és amit oly nagyon szerettem, többé soha nem látom.«

Bár a csalfa reményekkel kivándorolni készülők minél többen vennék a szívükre Gálfi László megható sorait, s azokból okulnának!

Meghívó. A Székelyudvarhelyi Székely Dal- és Zene-Egylet 1929. évi február 3-án d. e. 11 órakor a Polgári Önképző Egylet termében tartja meg rendezési közgyűlését, melyre az egylet alapító és pártoló s minden tagját tisztelettel meghívjuk. Tárgysorozat: 1. Elnöki megnyitó. 2. Tükéri jelentés. 3. Pénztárnok és vizsgáló bizottság jelentése. 4. Gazda jelentése. 5. Szeretők jelentése. 6. Tiszttakar lemondása és új tiszttakar választása. 7. Indítványok. Az elnökség.

Műsoros estélyt rendez február hó elsején a Bukarest-szálló színháztermében a Székelyudvarhelyi Köztisztviselői Egylet. Kezdeté este fél 9 órakor. A műsorban — melyet a plakátok részletesen közölnek — zene, tánc, ének számok, monológ és egyfelvonásosok vannak feltüntetve; utána táncmulatság lesz.

HIREK.

Január 26.

IRODALOMTÖRTÉNETI NAPTÁR.

JANUÁR 27. Ady Endre halála. Az impérium változás évében, 1919-ben hunyt el 42 éves korában az újabb magyar lírának e kiváló zsenije, aki új utat tört költészetünkben, sok erőt, sok megkapó és új gondolatot új formákban vevé abba. A hars még áll költészetének értékelése körül, de annyi kétségtelen, hogy nagysága el nem vitatható s jeles alkotásai túlélik a múlt századokat.

JANUÁR 28. Csokonai Vitéz Mihály halála. Huszonnyolc éves korában 1805-ben hunyt el a magyar lírai költészetnek e nagy és eredeti tehetségű, sok szenvedésen átment költője, de alkotásaival nevét örökre beírta irodalmunkba. Balassa Bálint után és Petőfi előtt ő a legkiválóbb dalköltőnk. Számos népies hangú költeménye van amelyek napjainkban is közzismertek. Dorottya című komikus epósa ma is megnevetet, a Lélek halhatatlanságáról szóló tiszteletkölteménye ma is gondolkodásra késztet.

JANUÁR 29. Deák Ferenc halála. Ötvenhárom esztendője, hogy porladozik az a nagy államférfi, aki nehéz időkben minden jutalom, minden elismerés vársza nélkül értékes szolgálatot tett nemzetének. Az abszolutizmus sötét éjszakájából ő vezette el nemzetét az 1867-iki kiegyezés hajnalhasárához. A törvény, jog, az igazság, a becsület embere volt s kristálytiszt szónoklataiban nemcsak nemzetének, de uralkodójának is megmondotta az igazat, aminek ereje elől nem lehetett ki térni.

JANUÁR 31. Bajza József és Tolnai Lajos születése. Az előbbi a magyar kritikának félelmetes szavú megreformálója, kinek megalapításai és kritikái elvei ma sem avultak el, az utóbbi elbeszélő és költő aki Marosvásárhelyről került a fővárosba s naturalista regényeket, elbeszéléseket és verseket is írt. Elbeszélései, regényei — bár kiváló írói képességek nyilvánultak meg bennük — janvar keserű hangjuk miatt nem örvendettek valami nagy népszerűségnek de annál nagyobb sikerük volt balladáinak, amelyek közül A szegény vándorló legényről szóló ma is ismeretes.

A szombafalvi népház felszentelése

február 20-án volt megtartva, fényes ünnepély keretében. Dél előtt a Pál István pápai prelátus által celebrált ünnepélyes szent mise után a nép a helyi fuvós zenekar hangjai mellett a népházba vonult, hol Sándor János a nép örömet és háláját hűen kifejező beszéddel megnyitván az ünnepélyt, a római, kath., ref., unitárius és evangélikus lelkészek külön-külön megáldották a népházat. Az ünnepély jelentőségét meghatóan méltatták: a város nevében Gönczy Gábor polgármester, a várm. gazdasági egyesület nevében Hlatky Miklós és az önképzőegylet nevében Csiky Albert. Az ünnepély fényét nagyban emelte a helyi Székely Dal- és Zeneegylet, mely négy ének és több fuvós zenekari számmal szerepelt.

A színházteremben lefolyt esti ünnepélyen Faragó Ferenc dr. kápián, a kultúra fogalmát, Biró Lajos főgimn. igazgató-tanárral pedig a keresztény kultúra diadalát és következményeit világosította meg. E két beszéd — melyek közül a Biró Lajosé közölni fogjuk — az estélyt nivóssá tette s egyben megjelölte a keretet is, melyben az ifjúság művelésének ez új épülettel kapcsolatban történnie kell.

Nagy hatást érték el úgy a „Rongyos katona“, mint az „Üzlet, üzlet“ és a „Válik az asszony“ szereplői, mellyel a kultúra iránti fogékonyságuknak szép jelét adták. Úgyesen kuplózott Szabó Márton.

Itt kell megemlékeznünk Elek Péterrel és Sándor Jánossal, kik minden akadályt legyőzve, fáradhatatlan munkásságukkal a népház felépítését megvalósították, s ezzel úgy a ma élők, mint az utódok háláját kiérdemelték. Egyben köszönet illeti mindazokat, akik vagy pénzzel, vagy ter-

mészetbeni munkával az ügyet előre segítették. Ezek között köszönetet mond a bizottság Máthé József kőművesnek és Hermann Gyula festőnek is az emléktábla elkészítéséért.

Az estély programját táncdal egybekötve febr. hó 2-án, közkövára-natra újból megismétlődik. Helyárok a régiék. E második estélyre ezuton hívja meg a rendezőbizottság a közönséget.

Jövő számunk a szombati ünnep miatt pénteken este jelenik meg. Ajánljuk figyelmébe hirdetőinknek is!

Moldova és Munténia egyesülésének 70 ik évfordulóját a szokásos ünnepekkel ünnepelték meg február 24-én városunkban is. A templomokban istentiszteleteket tartottak s az iskolákban alkalmi ünnepélyek keretében méltatták a nap jelentőségét. A hivatalos istentisztelet a vármegye házában levő orthodox kápolnában volt, ahol részt vettek az egyes hivatalok és iskolák küldöttségei is.

A helybeli Cercul új parancsnok kapott. A helybeli hadkiegészítő új parancsnokává Radu Traian ezredes nevezték ki Nagyszebenből. Az eddigi parancsnok Petrov alezredes továbbra is helyben marad, mint alparancsnok.

Az Éőitsük fel kulturhazunkat! címen beküldött köszönetnyilvánítás és elszámolás közlése térhiány miatt a jövőre maradt.

Sok jegyző áthelyezéséről kaptunk hírt. Közülük Gáspár Albertet Szentmártonbó Miklósfalvára, Mihályi Bélát Miklósfalváról Korondra, Nagy Sándort Korondról Szentmártonra, Nanu Silvestert Felsőboldogfalváról Zetelakára, Kádár Adolfot Zetelakáról Parajdra, Szabó Józsefet Parajdról Felsőboldogfalvára, Balázs Lajost Oroszhegyről Etédre, Major Domokost Etéd-ről Szentábrahámról, Marosi Albertet Szentábrahámról Fenyédre, Máthé Józsefet Fenyédről Petekre, Józsa Pált Petekről Szentkirályra, Vass Mihályt Szentkirályról Oroszhegyre helyezték át. Amint azonban értesültünk, az áthelyezéseknek nem mindenike végleges. Mindenesetre meggondolandó, hogy a hasonló tömeges áthelyezések nem mindig előnyösek a köze sem, s azon felül indokolatlan kellemetlenségekkel, károkkal járhatnak egyes régi, s az eddigi helyükön megmaradt megnyugodottaknak gondoló, érdemes jegyzőkre nézve is. Ezekre való tekintettel is kívánatos lenne, hogy a jövőben az ilyen fontos változtatások előtt kikérnék a megyetanács áll. választmányának a véleményét.

Tanári vizsga. Fekete Margit, Fekete Sándor dr. főorvosorvos leánya, végzett tanárjelölt, a kolozsvári egyetemen a tanári vizsgát a legszebb sikerrel — kitüntetéssel — tette le.

Tamasi Áronnak, a farkaslaki születésű, nagytehetségű fiatal székely írónak „Szűzmáriás királyfi“ című 2 kötetes regénye — mint irodalmi mű — az utóbbi időkben szinte a legnagyobb feltűnést keltette és még most is irodalmi viták, hozzászólások tárgya. Legutóbb Tamási az illetékes budapesti döntőbizottság határozata folytán — 9 más kiváló magyar író mellett — egyikül kapta meg az idej, most először kiosztásra került Baumgarten-díjat. A díj évi összege a magyar irodalomban igen tekintélyes: 4000 pengő (vagyis majdnem 120 000 leu). Tamási Áron különben a székely írók multévi itteni estélyének is egyik legmelegebb sikerrel találkozott szereplője volt.

Ötven év óta derék, munkás tagjai a helybeli csizmakészítő ipartársulatnak id. Bodrogi Sámuel, Nagy József, id. Verestói Dániel, Tordai József, Csépi Gergely, Herczeg Albert, id. Bodrogi István, Ambrus Pál, akiknek eme nevezetesen évfordulóját jubiláris ünnep keretében üli meg ma, szombaton este a társulat. Ünnepély után bankett lesz a jubilánsok tiszteletére, amit bizony meg is érdemelnek azok, akik ennyi szép időn át állottak derekasan tisztességes iparuk szolgálatában.

Piaci árak. A buza: 110—125, rozs: 100—105, árpa: 90—95, zab: 58—62, tengeri: 95—100, burgonya: 17—22 leu vekánként.

Bencz György homoródalmási lakosnál 1 drb 2 éves, fehérszörű, tenyész-bika eladó. V-6.

Most vasárnap délelőtt mise után tartja a kath. népszövetség évi közgyűlését, amelyre az elnökség újból fölhívja a tagok figyelmét.

A Ref. Egyházi Dalkar mult szombaton, 19-én rendezett műsoros estélye nagyszámú közönség jelenlétében folyt le. A műsor megkezdésére a jelzett időn túl egy órával szólalt meg a csengő. Ez — minden valószínűség szerint — a közönségen mulik, amennyiben városunkban a téli hónapok alatt is tulkorainak találja a nyolc órai kezdést. A nagyobb műsorral most először szereplő dalkar precíz és nagy tetszést keltette éneke után Biró Sándor vallástanár a náia már megszokott tartalmas közvetlenséggel — bevezető konferánsszal is beillően — a dairól beszélt, általános hatással. Lukácsffy Elek drné nagy terjedelmű, iskolázott hangján pár dalt énekelt Zárug Sárika biztos zongorakísérete mellett. A vegyes-kar határos éneke után Kiss József Rab-asszony című költeményét Nagy Pálma tanárnő elsörendű szavalói készséggel adta elő, mély hatást keltve. Szigethy Béla meglepő finom hangon énekelt Lukácsffy Icuka ügyes zongorakísérete mellett; őt hallgatva a fiatal Palló Imre jut emlékezetünkbe: — Szigethy kincset hord a torkában, csak ki kell onnan aknázni! A férfi dalkar sikerült énekszámai, valamint a vegyes karé is Benkő József ref. kántor karmesteri buzgóságát dicsérik. Rendkívül kacagató volt a Nyulc. egyfelvonásos vigjáték Szöcs Tibor rendezésében, kinek színepadi jártasságát és színészi képességeit városunk közönsége már régóta jól ismeri. A kedves vigjátékot az ő rendezése mellett Beldovics Emil, Szabó Tusi, Török Ferenc, Szávuj Böske, Késmáry Sándor és Kristóf József sok ügyességgel, rutinosan vitték sikerre. Műsor után a tánc a kora reggeli órákig tartott el. — Együttal közöljük, hogy a dalkör mindazoknak, akik szíves közreműködésükkel elősegítették az estélyi sikerét, s akik felülfizetésükkel és adományaikkal az anyagi sikert is biztosították, ezuton is hálás köszönetét tejezi ki. Hálás köszönetét fejezi ki a női kar tagjainak, azért a fáradságos és pontos próbára járásért, amellyel biztosították azon énekdarab szép sikerét, amelyet a közönség oly lelkes tapsal jutalmazott.

Vadászati hírek. A földmivelésügyi minisztérium intézkedése következtében a vadászejegyeket február 1-ig minden vadásznak ki kell váltania, a régi jegyek érvényessége február 1-ig meghosszabbított. A vadásztársaság ez uton figyelmezteti tagjait, hogy ezen intézkedésnek tegyenek eleget, mert értesülései szerint a később beérkező kéréseket nem fogják elintézni, de hivatalos intézkedés is történt az iránt, hogy a február 1-utáni vadászejegy nélkül vadászókat kihágás miatt bíróság elé állítsák. A feltüntetett területen való vadászat okt. 1-ig tilos, ezen a területen még duvadra sem szabad vadászni.

Vallásos estély. Folyó hó 27-én d. u. 5 órai kezdettel a ref. diákok bibliaköre vallásos estélyt rendez a kollégiumépület tornatermében a következő tartalmas műsorral: 1. Közének. 280. Nagy vagy te, Isten. 2. Mozart: Priester marsch. Játsza az ifjúsági zenekar. 3. Bibliái magyaráz Nagy Sándor s. lelkész. 4. Cole: Isten, ki fent uralkodik, éneklí az ifjúsági énekar. 5. Szaval Szalay Imre VI. g. o. t. 6. F. Héroid: Zampa. Játsza az ifjúsági zenekar. 7. Felolvas Biró Sándor vallástanár. 8. Szendörgő. Éneklí az ifjúsági énekar. 9. Szaval Miklós Sándor VII. g. o. t. 10. Schumann: Träumerei. Játsza az ifjúsági zenekar. 11. Közének. 279. Ne csüggedj el. — Belépti díj nincs. Önkéntes adományokat köszönettel fogad a bibliakör.

Érdekes műsor estélyvel szándékozik a közönséget szórakoztatni a jövő szombaton, február 2-ikán a Barkóczy-féle vendéglő nagytermében a bõripari munkások szakcsoportja. A fél 9 órai kezdettel rendezett estély műsorában Embery Árpád felolvasással, Bodrogi Balázs (Halász Róberték kísérete mellett) énekszámokkal, Tompa László versekkel szerepelnek. Majd lesz grammofon hangverseny és — a műsor teljes második felérésében — rádió hallgatás, hangszórókkal, amint estélyi programszám itt még élvezhető nem volt. Eppen ezért a szakcsoport bizik a közönség legmelegebb érdeklődésében.